

VERBOND TOT DEMOCRATISEERING DER WEERMACHT

Het **Verbond tot Democratiseering der Weermacht** (VDW) was nauw verbonden aan de onderofficierenvereniging 'Ons Belang'. Deze vereniging was in 1897 opgericht met als doelstelling het behartigen van de belangen van onderofficieren, vooral op materieel gebied.

'Ons Belang' hield zich aanvankelijk afzijdig van de politiek. Op de algemene vergadering van 28 en 29 januari 1918 werd echter besloten om met een eigen partij deel te nemen aan de dat jaar te houden verkiezingen voor de Tweede Kamer. In een vlammend betoog hekelde Willem Wijk, de president van 'Ons Belang', de voortdurende desinteresse van de bestaande partijen voor de weermacht in het algemeen, en voor de sociale noden van de onderofficieren in het bijzonder. Een eigen afgevaardigde in de Tweede Kamer was volgens Wijk nog het enige middel om de politiek wakker te schudden en haar te wijzen op de sociale problematiek in het leger.

Op 23 februari 1918 werd het Verbond tot Democratiseering der Weermacht officieel opgericht. Formeel was het VDW een zelfstandige vereniging, maar alle bestuursfuncties werden bekleed door kaderleden van 'Ons Belang'. Zo was de al genoemde Wijk behalve president van 'Ons Belang' ook voorzitter van het verbond. De VDW bracht wel een eigen blad uit: *Volk en Weermacht*.

In zijn program hamerde het verbond voornamelijk op twee zaken: meer staatssteun voor militairen en oud-militairen (onder meer in de vorm van pensioenen) en democratisering binnen de weermacht. Deze laatste eis omvatte behalve 'het bevorderen van een meer kameraadschappelijke omgang tussen meerderen en minderen' ook de afschaffing van afzonderlijke rechtspraak van militairen. De golf van democratisering mocht niet bij de muren van de kazerne ophouden volgens de partij. Revolutionaire opstanden en antimilitarisme wees de VDW echter resoluut af.

De roep om meer democratisering in het leger klonk sommigen echter onaangenaam revolutionair in de oren. De koninklijke goedkeuring voor de statuten van het verbond lieten dan ook lang op zich wachten, aangezien de Amsterdamse procureur-generaal meende met een gezagsondermijnende organisatie van doen te hebben.

Bij de verkiezingen van 1918 gebeurde wat eigenlijk niemand buiten het verbond had verwacht: de 'partij van onderofficieren' won een zetel. Het VDW had gedurende zijn campagne zich nauwelijks buiten de muren van de kazernes laten zien. De achterban van Wijk c.s. bestond waarschijnlijk dan ook vrijwel geheel uit militair personeel.

Willem Wijk nam als onbetwiste voorman van de partij zitting in de Tweede Kamer. Hij sloot zich aan bij de Neutrale Fractie onder leiding van M.W.F. Treub, voorzitter van de **Economische Bond**. Veel indruk heeft Wijk niet achtergelaten. Alleen zijn motie om bij een eventuele militaire aanval het land onverdedigbaar te laten, baarde enige opzien. De motie, bedoeld om de SDAP uit de tent te lokken, werd door Wijk zelf uiteraard verworpen.

Op de algemene vergadering van 'Ons Belang' op 26 mei 1921 concludeerde Wijk dat het experiment was mislukt. 'De partijinzichten en de partijbelangen der groote groepen maken het voor alleenstaande afgevaardigden voor groepsbelangen onmogelijk iets van belang te bereiken. Althans niet meer dan langs de politieke partijen', zo vatte hij drie jaar Kamerlidmaatschap samen. Het bestuur van 'Ons Belang' besloot dan ook af te zien van deelname aan de Kamerverkiezingen van 1922. Kort daarop werd het Verbond tot Democratiseering der Weermacht opgeheven. 'Ons Belang' heeft haar verdere bestaan als pressiegroep geopereerd.